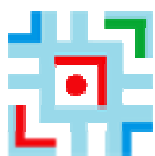

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали III Міжнародної
науково-практичної конференції**

17-18 листопада 2022 року

Київ 2022

Нестеренко С.В.

к.т.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

м. Полтава, Україна

Шарий Г.І.

д.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

м. Полтава, Україна

Тріфонова А.С.

студент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

м. Полтава, Україна

ЕКОЛОГІЧНІ ЗАГРОЗИ НА ТЕХНОГЕННО-НАВАНТАЖЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ УКРАЇНИ

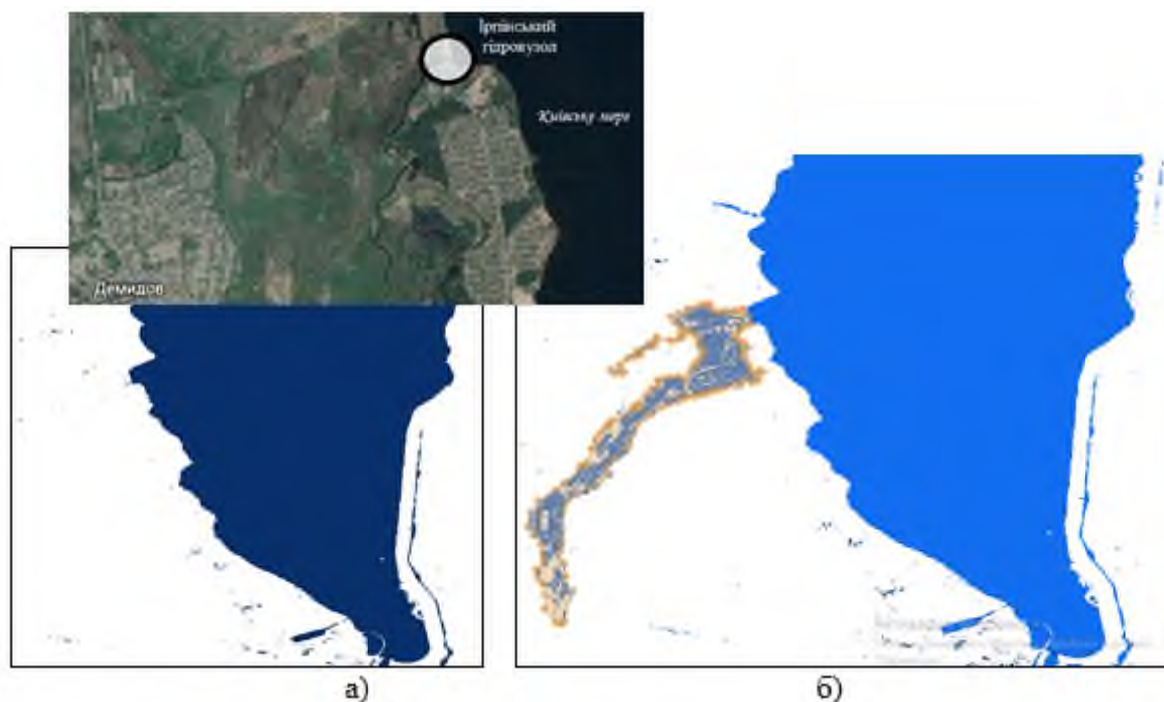
Військова агресія в Україні та військові дії на третині території призвели до багаточисельних екологічних катастроф, втрат природно-ресурсного потенціалу, стійких погіршень навколишнього середовища, руйнацій екологічного каркасу України та окремих об'єктів природного фонду. Особливо постраждали поселення, що піддалися окупаціям в зоні бойових дій, підтоплені території, місця розміщення критичної та військової інфраструктури, орні землі, лісові масиви та природно-заповідний фонд, особливо на території проведення військових дій.

В зоні небезпеки всі техногенно-навантажені території, які мають істотний антропогенний вплив на навколишнє середовище. Цей вплив завжди пов'язаний зі змінами природного ландшафту з послідовними негативними наслідками, такими як забруднення територій різними викидами, виникнення техногенних аварій та катастроф.

Територія Центральної та Східної України насичена потенційно небезпечними об'єктами та ділянками, за якими необхідний постійний контроль і моніторинг для виявлення деформацій. Потенційно-небезпечними є всі гідровузли Подніпров'я, які в разі пошкодження можуть спричинити локальні екологічні катастрофи різного масштабу, що вимагає термінових правових і організаційних заходів державного реагування та унікальних технологій до їх ліквідації й недопущення.

Подібну катастрофу прослідковуємо в Київській області на річці Ірпінь, де в результаті підриву Ірпінського гідровузла виникла загроза підтоплення сіл Демидів, Козаровичі, Гута-Межигірська, Червоне, Мощун, Горенки й селища Гостомель [1]. Річка Ірпінь знаходиться нижче за рівень водосховища на 6 м (рівень Київського водосховища над рівнем моря становить 103 метри, у той час як рівень гирла р. Ірпінь – 97 метрів). Це спричинило масштабний розлив води, яка зупинилась в 1 км від адміністративної межі міста Києва. Частина затоплених територій були розорані й оброблені органічними добривами, які розчинилися у воді, частина – хаотичні сміттєзвалища, підтоплені будівельні майданчики на заплаві Ірпеня. Загальна площа затоплення за обробленими

космічними знімками (рис. 1) становить 2165 га, не враховуючи ті околиці й прилеглі території, де ґрунт став водонасиченим.

**Рисунок 1. Оброблені космічні знімки Київського водосховища:
а) 1 листопада 2021 р.; б) 21 березня 2022 р.**

Якщо аварія станеться на Кременчуцькому гідровузлі, то швидко підняття води змиє не тільки с. Власівку та підприємства, а і частину Кременчука, затопить кар'єри, місто Горішні Плавні, сотні сіл і селищ аж до міста Кобеляки. Площа можливого затоплення становитиме до 230 тис. га.

В результаті індустріалізації та реалізації державних проектів за останні 70 років в Україні сформувалися й інші антропогенно перевантажені території, на яких формується критично-негативна екологічно-небезпечна ситуація: добувна промисловість в Дніпровсько-Донецькій западині, чорна металургія та діяльність гірничо-збагачувальних комбінатів Придніпров'я, нафтопереробні заводи у Кременчузі, які в поєднанні з гідровузлами Дніпра. Все це формує як локальні, так і геомасштабні еколого-небезпечні ризики і загрози для Центральної й Східної України.

Небезпечні геодинамічні процеси обов'язково повинні підлягати постійному геодезичному моніторингу для якісного прогнозу просторового руху земної поверхні [2]. Указане вимагає переосмислення планування розвитку територій, перегляду державних будівельних норм, стандартів і безпекових нормативів з метою забезпечення геополітичної, еколого-безпечної та військової стійкості, як окремих агломерацій, так і України в цілому.

Список використаних джерел

1. В Ірпені руйнування дамби призвело до масштабних затоплень: наслідки для природи та людини. *ЕкоПолітика*. URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/v-irpeni-rujnuvannya-dambi-prizvelo-do-masshtabnih-zatoplen-yaki-naslidki/> (дата звернення: 03.11.2022).
2. Нестеренко С. Методи досліджень деформацій земної поверхні на основі даних супутникової радіолокації. *Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції «Геофорум-2022»*, м. Львів, 6–8.04.2022 р. С. 11–14.

Ecological - economic mechanism for forming sustainable land use

Abstract. This paper deals with environmental and economic mechanisms of structuring land use process at the local level, aimed at sustainable land use and creating favorable conditions for improving the quality of the environment. The authors investigate state of land use at the local level, as an object of management. Within the system of land management at the local level the author justifies implementing functional targeted analysis of diverse information arrays that can significantly shorten processing and analysis. The authors substantiate structural and logical scheme of information support for land security activities at the local level.